

האוכלוסייה הערבית 2008

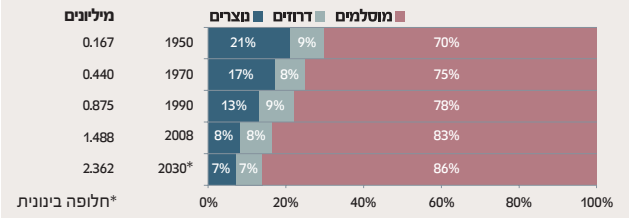
גיל & מוטי, "אום אל פחם, שתי כיפות", 2009

מדינת ישראל
הלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה

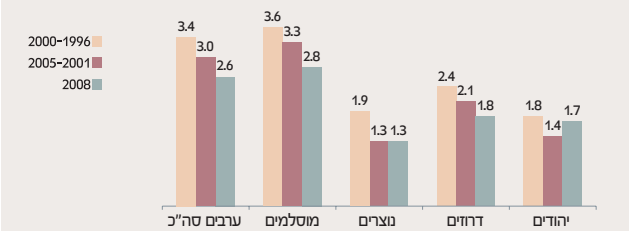
- בסוף 2008 מנתה האוכלוסייה הערבית בישראל כ-1.5 מיליון איש, והיוותה 20% מכלל האוכלוסייה. לפי תחזית, ב-2030 צפוי שתמנה כ-2.4 מיליון נפש (24%).

1 האוכלוסייה הערבית, לפי דת, 1950-2008 ותחזית ל-2030*, אחוזים

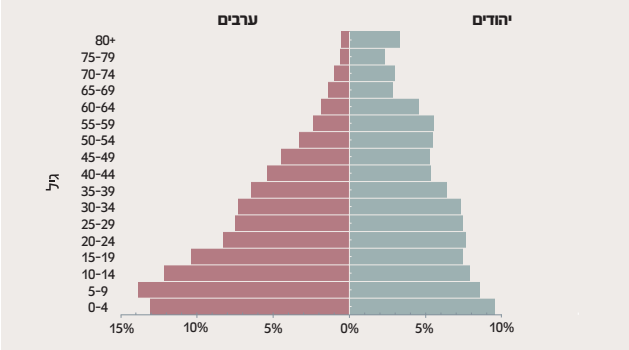
- משנות ה-50 גדל חלקם של המוסלמים, קטן חלקם של הנוצרים וחלקם של הדרוזים יציב.
- במהלך 2008 גדלה האוכלוסייה הערבית בכ-38 אלף נפש, גידול שכמעט כולו נובע מריבוי טבעי (כ-39 אלף לידות וכ-4 אלפים פטירות).
- שיעור הגידול של האוכלוסייה הערבית ירד מ-3.4% בממוצע לשנה בשנים 1996-2000 ל-2.6% ב-2008. לשם השוואה, שיעור הגידול של האוכלוסייה במצרים הוא 2.2% ובירדן - 2.4%.

2 אחוז גידול, לפי דת, 1996-2000, 2001-2005 (ממוצע לשנה), 2008

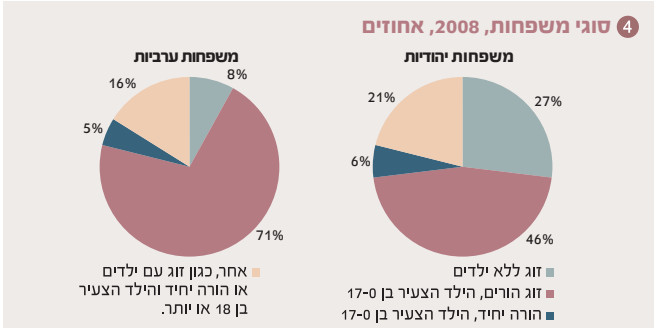

- כתוצאה מרמת פריון גבוהה, האוכלוסייה הערבית צעירה מאוד: הגיל החציוני שלה הוא 20 (כלומר מחצית מהאוכלוסייה צעירה מגיל זה ומחציתה מבוגרת ממנו). הגיל החציוני של האוכלוסייה המוסלמית הוא 19, של האוכלוסייה הדרוזית - 24, ושל האוכלוסייה הנוצרית - 30. לשם השוואה, הגיל החציוני של האוכלוסייה היהודית הוא 31.
- לכל 1,000 נשים באוכלוסייה הערבית ישנם 1,035 גברים, לעומת 970 באוכלוסייה היהודית.

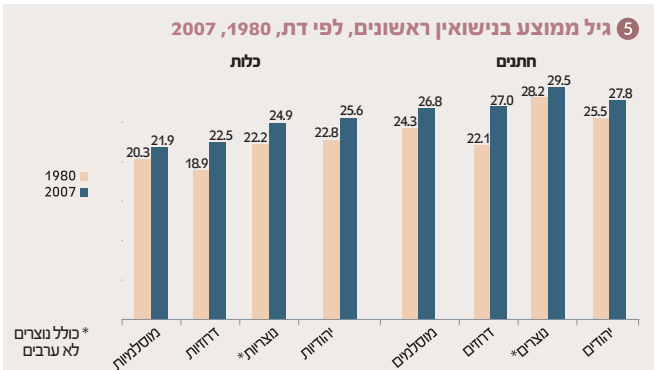
3 הרכב גילים, 2008, אחוזים

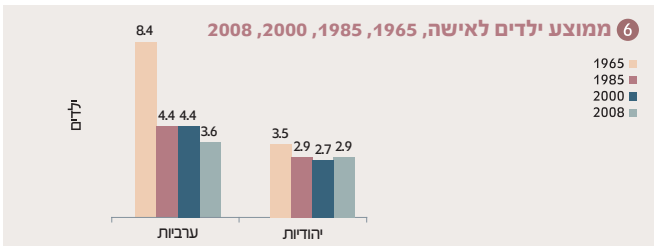
- בשנת 2008 כללה האוכלוסייה הערבית (ללא הבדווים בדרום) 281 אלף משפחות. בממוצע מונה משפחה ערבית 4.8 נפשות, בהשוואה ל-3.5 במשפחה יהודית. 34% מהמשפחות הערביות מונות 6 נפשות או יותר, בהשוואה ל-9% מהמשפחות היהודיות.
- ממוצע מספר הנפשות במשפחה מוסלמית הוא 5, במשפחה דרוזית - 4.6, ובמשפחה נוצרית - 4.

- מאז 1980 גדל ההפרש בין גילי החתנים והכלות בנישואין ראשונים בקרב מוסלמים (מ-4 ל-4.9 שנים) ודרוזים (מ-3.2 ל-4.5 שנים), לעומת הצטמצמות הפער בקרב יהודים (מ-2.7 ל-2.2 שנים). תוצאה של תופעה זאת (בנוסף לסיבות אחרות הגורמות לה) היא שיעור גדול יותר של נשים הווקות באוכלוסייה המוסלמית והדרוזית (13% בגילים 40-44), בהשוואה לאוכלוסייה היהודית (8%).

- מראשית שנות ה-70 עד אמצע שנות ה-80 של המאה הקודמת חלה ירידה דרסטית בפרייון של הנשים הערביות - המוסלמיות, הדרוזיות והנוצריות. מאז ועד תחילת שנות ה-2000 המשיך פרייון של הנשים הדרוזיות לרדת, ואילו פרייון של הנשים המוסלמיות היה יציב. בשנות ה-2000 חלה ירידה גם בפרייון של הנשים המוסלמיות - בין 2000 ל-2008 הוא ירד ב-0.9 ילדים. ב-2008 היו לנשים המוסלמיות 3.8 ילדים בממוצע, לנשים הנוצריות - 2.2 ולנשים הדרוזיות - 2.5.

- בשנת 2008 הייתה תוחלת החיים של הגברים הערבים 75.9 שנים ושל הנשים הערביות - 79.7. בשני העשורים האחרונים גדל הפער בין תוחלת החיים של הערבים והיהודים.

7 תוחלת חיים, לפי מין, 1985-1989, 2008

הפרש	נשים			גברים		
	יהודית	ערביות	הפרש	יהודים	ערבים	הפרש
2.3	77.8	75.5	1.4	74.1	72.7	1989-1985
3.6	83.3	79.7	4.0	79.9	75.9	2008
	5.5	4.2		4.2	3.2	גידול

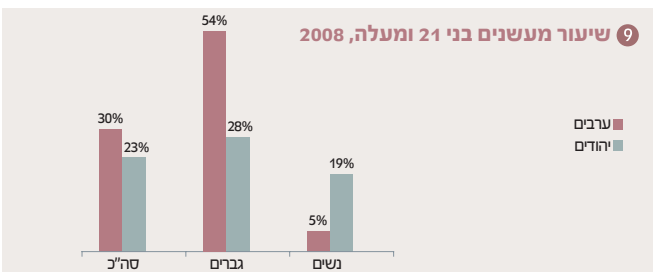
- שיעור תמותת התינוקות הערבים (לאסף לידות חי) ירד בהדרגה מ-41 ב-1970 ל-6.5 ב-2008. בעבר הייתה הירידה בתמותת התינוקות גורם חשוב בעלייה בתוחלת החיים. בשנים האחרונות, שבהן רמת תמותת התינוקות נמוכה, השפעתה על העלייה בתוחלת החיים מצומצמת.
- ב-2007 היה שיעורי תמותת התינוקות בסוריה 15, בירדן 18, בלבנון 26 ובמצרים 30.
- באוכלוסייה הערבית, כמו באוכלוסייה היהודית, מחלות סרטן הן סיבת המוות העיקרית.

8 שיעורי תמותה (ל-100,000 תושבים; מתוקננים לגיל), לפי סיבה ומין, 2007

כל הסיבות	גברים		נשים	
	ערבים	יהודים	ערביות	יהודיות
אחוזים	564	396	413	280
סרטן	21.1	27.0	19.6	31.4
מחלות לב	19.5	17.7	22.0	15.0
מחלות כלי דם במוח	4.4	5.6	7.5	5.7
סוכרת	8.5	5.6	11.6	5.7
סיבות חיצוניות	1.4	1.8	0.7	1.4
שאר הסיבות	45.1	42.3	44.9	40.8

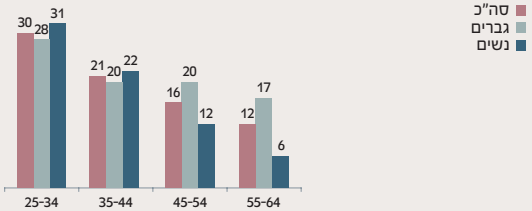
- ב-2007 העריכו 34% מהתושבים הערבים בני ה-20 ומעלה את בריאותם כטובה מאוד (לעומת 45% מהיהודים), 41% העריכו אותה כטובה (35% מהיהודים), והשאר העריכו אותה כלא טובה.
- 15% מהתושבים הערבים בגילים 20 ומעלה השתמשו בשירותי בריאות פרטיים לפחות פעם בשנה, בהשוואה ל-18% מהיהודים.
- ל-53% מהתושבים הערבים בני ה-20 ומעלה לא היה ביטוח רפואי משלים, בהשוואה ל-18% מהיהודים.
- שיעור המעשנים בקרב גברים ערבים בני ה-21 ומעלה עלה מ-44% ב-1996 ל-54% ב-2008. בקרב נשים ערביות השיעור נותר נמוך - 5%. לשם השוואה, בתקופה זו ירדו שיעורי העישון באוכלוסייה היהודית (מקור: דוח שר הבריאות על העישון בישראל, 2008).

9 שיעור מעשנים בני 21 ומעלה, 2008

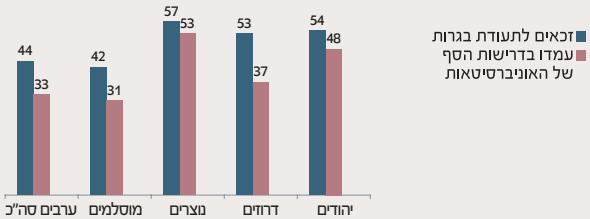
- בסוף שנות ה-80 היה חציין שנות הלימוד של האוכלוסייה הערבית נמוך מ-9. ב-2008 הוא הגיע ל-12. מהירה במיוחד הייתה העלייה בהשכלה בקרב הנשים הערביות.

10 אחוז ערבים בגילים 25-64 שלמדו 13 שנים או יותר, לפי גיל ומין, 2008

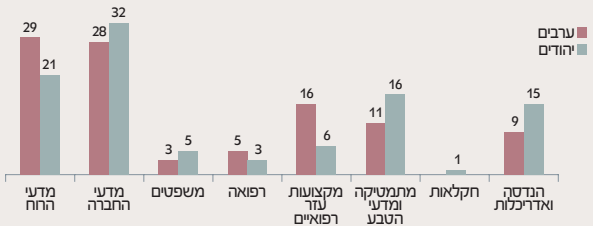
- בשנת הלימודים 2008/2007 היו 44% מתלמידי כיתות יב בחינוך הערבי זכאים לתעודת בגרות - 35% מהבנים ו-52% מהבנות. 33% מהתלמידים עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות - עלייה מ-23% ב-1996. בחינוך העברי היו 54% מהתלמידים זכאים לתעודה ו-48% עמדו בדרישות הסף של האוניברסיטאות.

11 אחוז תלמידי כיתות יב הזכאים לתעודת בגרות, לפי דת, 2008/2007

- 16% מההורים הערבים שילדיהם לומדים בבתי ספר על-יסודיים דיווחו שהם משתמשים בשירותי חינוך פרטיים (כלומר, מקבלים שיעורים פרטיים, משתתפים בקורסי הכנה למבחני בגרות ועוד). באוכלוסייה היהודית השיעור הוא כמעט פי שלושה (44%).
- בשנת הלימודים 2008/2007 היוו הסטודנטים הערבים 12% מכלל הסטודנטים לתואר ראשון (12% באוניברסיטאות, 6% במכללות האקדמיות ו-34% במכללות האקדמיות לחינוך), 6% מהסטודנטים לתואר שני ו-4% מהסטודנטים לתואר שלישי.

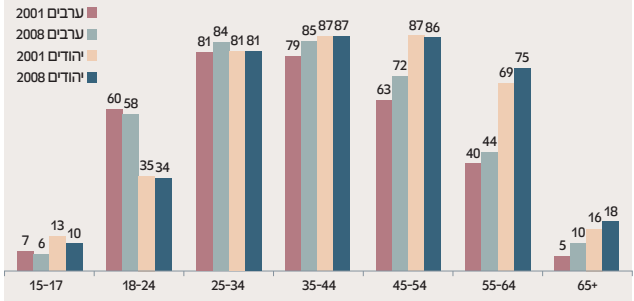
12 סטודנטים באוניברסיטאות, לפי תחום לימוד, 2008/2007, אחוזים

- חלקם של הסטודנטים הערבים שלומדים מדעי הרוח עולה מ-24% בקרב הלומדים לתואר ראשון, ל-35% מהלומדים לתואר שני, ול-39% מהלומדים לתואר שלישי; חלקם של הלומדים מדעי החברה יורד (30%, 24% ו-22%, בהתאמה).

בשנת 2008 השתתפו בכוח העבודה האזרחי 373 אלף ערבים בני 15 ומעלה - 280 אלף גברים ו-93 אלף נשים. שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב הגברים הערבים (62%) כמעט זהה לשיעור בקרב הגברים היהודים; השיעור בקרב הנשים הערביות (21%) נמוך במידה רבה מזה שבקרב הנשים היהודיות (57%). ב-2001 היו שיעורי ההשתתפות נמוכים יותר - 60% בקרב גברים ערבים ו-18% בקרב נשים ערביות.

13 אחוז גברים בכוח העבודה, לפי גיל, 2001, 2008

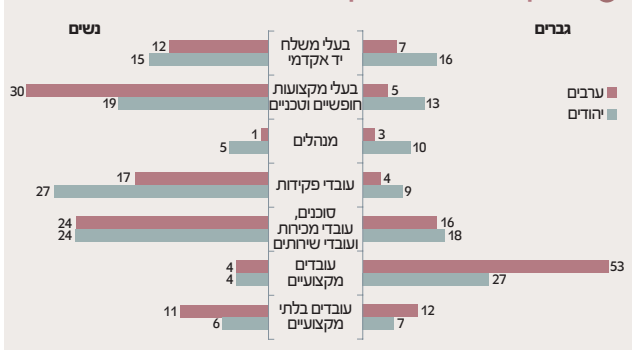

כתוצאה מהרכב הגילים הצעיר יותר של האוכלוסייה הערבית, בהשוואה לאוכלוסייה היהודית, ומפרישה מוקדמת יותר מכוח העבודה, כוח העבודה הערבי צעיר יותר - 54% מהערבים בכוח העבודה הם בני 15-34 לעומת 39% מהיהודים, ורק 19% הם בני 45 ומעלה לעומת 38% מהיהודים.

ב-2008 היוו הבלתי מועסקים 8.5% מהערבים בכוח העבודה - 7.5% מהגברים ו-11.4% מהנשים. בקרב היהודים היו השיעורים המקבילים 5.8%, 5.4% ו-6.2% בהתאמה.

30% מהערבים המשתתפים בכוח העבודה הם בעלי השכלה של 13 שנות לימוד ומעלה (עלייה מ-13% ב-1990). בעיקר, בולט חלקן של הנשים שלמדו 13 שנים ויותר בכלל הנשים הערביות בכוח העבודה - 53%, לעומת 22% בקרב הגברים. שליש מהנשים הערביות בכוח העבודה למדו 16 או יותר שנים. שיעור ההשתייכות לכוח העבודה של גברים ערבים בעלי תואר אקדמי מגיע ל-84% ושל הנשים הערביות - ל-75% (81% ו-77% בהתאמה, בקרב היהודים).

14 מועסקים לפי משלח יד ומין, 2008, אחוזים

ב-2008 הועסקו 25% מהגברים הערבים שהיו בכוח העבודה בענף הבינוי (עלייה מ-21% בשנת 2001), 19% - במסחר ותיקונים ו-17% בתעשייה (שיעורים דומים ל-2001). בקרב הנשים הערביות חלה בין 2001 ל-2008 עלייה ניכרת בשיעור המועסקות בענף החינוך (מ-35% ל-43%) וירידה בענף התעשייה (מ-12% ל-6%).

שיעור העובדים בעבודה חלקית קטן בקרב גברים ערבים (12% מכוח העבודה) בהשוואה לגברים יהודים (19%), וגדול בקרב נשים ערביות (46%) בהשוואה לנשים יהודיות (38%).

- בשנת 2008 הייתה ההכנסה הממוצעת ברוטו לשעת עבודה של שכיר ערבי 29.9 ש"ח (ממוצע לגברים ולנשים). ההכנסה לשעת עבודה של אישה שכירה ערבייה (31 ש"ח) הייתה גבוהה מזו של גבר (29.6 ש"ח), וזאת בעיקר כתוצאה מרמת ההשכלה הגבוהה יותר של הנשים הערביות שבכוח העבודה, בהשוואה לגברים.
- ההכנסה הממוצעת ברוטו לשעת עבודה של שכיר ערבי היוותה 61% מזו של שכיר יהודי (69% ב-2003). בקרב גברים היחס היה 58% (63% ב-2003), ובקרב נשים - 72% (82% ב-2003).
- ההכנסה ברוטו למשק בית ערבי הייתה 8,151 ש"ח לעומת 14,157 ש"ח למשק בית יהודי. ההכנסות מעבודה היוו 79% מכלל ההכנסות של משק בית ערבי (78% במשק בית יהודי), קצבאות הביטוח הלאומי - 17% (9% במשק בית יהודי), פנסיה ממקום עבודה - 3% (7% במשק בית יהודי), והשאר - ממקורות אחרים. קצבת ילדים של המוסד לביטוח לאומי היוותה 5% מכלל ההכנסות של משק בית ערבי 1% (במשק בית יהודי), וקצבת זקנה - 3% (4% במשק בית יהודי).
- בשנת 2008 היוותה ההכנסה מעבודה 79% מכלל ההכנסות של משק בית ערבי, לעומת 76% ב-2003, וקצבאות הביטוח הלאומי - 17%, לעומת 20% ב-2003.
- כרבע מכלל ההוצאות לתצרוכת של משקי בית ערביים הן למזון, בהשוואה ל-16% במשקי בית יהודיים.

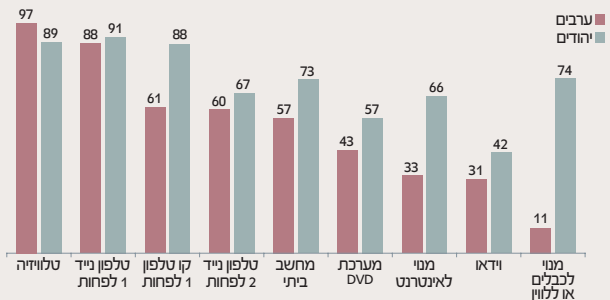
15 הוצאה חודשית לתצרוכת למשק בית, לפי סעיף, 2008, אחוזים

* שירותי דיר שאינם כספיים למי שגר בדירה בבעלותו, ושכר דירה למי שגר בדירה שכורה.
** בעיקר תשלומי חשמל, מים, גז ארנונה וכו'.

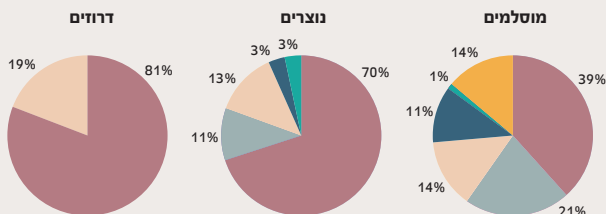
- 85% ממשקי הבית הערביים גרים בדירות שבעלותם, (87% ב-2003). שיעור זה גבוה מהשיעור בקרב משקי הבית היהודיים, 67%. ערך דירה שבעלות של משק בית ערבי היא 827,000 ש"ח בממוצע, ובעלות משק בית יהודי - 1,001,000 ש"ח. מספר החדרים הממוצע בדירה של משק בית ערבי הוא 3.7, ובדירה של משק בית יהודי - 3.8.

16 מוצרים בני-קיימה בתחום התקשורת בבעלות משקי בית, 2008, אחוזים

- 44% מהאוכלוסייה הערבית מתגוררת במחוז הצפון (בעיקר באזור המערבי שלו). במחוז זה האוכלוסייה הערבית מהווה 53% מכלל האוכלוסייה.

17 האוכלוסייה הערבית לפי דת ומחוז, 2008, אחוזים

- בישראל 129 יישובים שרוב אוכלוסייתם ערבית (11% מכלל היישובים) - 92 יישובים עירוניים (מונים מעל אלפיים נפש כל אחד) ו-37 יישובים כפריים. 94% מהאוכלוסייה הערבית מתגוררת ביישובים העירוניים.
- בראשית שנות ה-80 גרו 50% מהתושבים הערבים ביישובים שמנו פחות מ-10,000 תושבים; ב-2008 גרו 50% מהם ביישובים שמנו בין 10,000 ל-50,000 תושבים.
- בשנת 2008 גרו בנצרת - העיר הערבית הגדולה ביותר - 66,400 איש. עוד ששה יישובים מנו יותר מ-30,000 תושבים: אום אל-פחם, באקה-ג'ת, טייבה, רהט, שגור ושפרעם.
- 25% מהתושבים הערבים (369 אלף איש) מתגוררים בתשעה יישובים "מעורבים" (שיש בהם רוב יהודי ומיעוט ניכר של ערבים): 18% בירושלים (שבה 269 אלף ערבים, המהווים 35% מאוכלוסיית העיר), והשאר - בחיפה (10% מאוכלוסיית העיר), בתל אביב-יפו (4%), בלוד (25%), ברמלה (23%), בעכו (28%), בנצרת עילית (15%), במעלות-תרשיחא (22%) ובנווה שלום.
- 4% מכלל התושבים הערבים (57 אלף נפש) מתגוררים במקומות שאינם מוגדרים כיישובים על ידי משרד הפנים.

18 תכונות נבחרות של האוכלוסייה הערבית, לפי מחוז, 2008

סה"כ מחוז	מחוז הדרום	מחוז ת"א	מחוז המרכז	מחוז חיפה	מחוז הצפון	מחוז ים-יזרעאל	מחוז הנגב
אוכלוסייה (אלפים)	171	18	145	214	661	278	1,488
אוכלוסייה (%)	12	1	10	14	44	19	100
% גידול	4.5	3.8	2.5	2.3	2.0	3.1	2.6
% ערבים מכלל האוכלוסייה	16	1	8	24	53	31	20
% מוסלמים מכלל הערבים	100	79	97	82	72	95	83
% בני 0-14	55	34	40	36	36	41	39
ממוצע לידות לאישה	6.9	3.3	3.6	3.2	2.9	4.0	3.6
שיעור תמותת תינוקות*	10.5	(5.2)	5.5	5.7	5.9	6.4	6.8

*ממוצע לשנים 2006-2008 (נתון בעל טעות דגימה גבוהה יחסית)

עלונים נוספים בסדרת סטטיסטיקה

- תיירות 2008 • מלונות 2008 • פשיעה 1999-2008 • הסקר החברתי 2007-2008
- סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות 2007 • נשים וגברים 1987-2007
- ששים שנה בראי הסטטיסטיקה • המשק הישראלי 1950-2006

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

עורכת סדרת סטטיסטיקה: נורית יפה
עיצוב גרפי: סטודיו אלף

אתר: www.cbs.gov.il
דוא"ל: info@cbs.gov.il
טל': 02-6592666